

Phát triển bền vững du lịch tỉnh Bình Định

NGUYỄN THỊ BÍCH NGỌC*

Bình Định là tỉnh có nhiều tiềm năng và lợi thế trong phát triển du lịch. Thực tiễn cho thấy, vài năm gần đây, Bình Định đang trở thành điểm đến hấp dẫn khách du lịch trong nước và nước ngoài. Số lượng khách du lịch đến Bình Định ngày một gia tăng, góp phần tăng nguồn thu ngân sách địa phương, tạo công ăn việc làm, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống người dân... Tuy nhiên, việc phát triển du lịch hiện nay vẫn dựa chủ yếu vào tự nhiên, chưa có sản phẩm đặc trưng; hoạt động xúc tiến du lịch, quảng bá hình ảnh thiếu tính chuyên nghiệp, chưa đồng bộ, mang lại hiệu quả chưa cao... Để khắc phục những hạn chế này, nhằm đưa du lịch của Tỉnh phát triển bền vững, chính quyền tỉnh Bình Định cần có những giải pháp mang tính “dài hơi” hơn.

TIỀM NĂNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH TỈNH BÌNH ĐỊNH

Với bờ biển dài trên 130km trải dọc phía Đông, gần một nửa số huyện, thành phố giáp biển, tỉnh Bình Định được thiên nhiên ban tặng nhiều thắng cảnh và bãi biển đẹp, hàng chục bãi tắm lớn, nhỏ, trong đó có một số bãi tắm rộng hàng trăm héc ta và đa phần còn nguyên sơ, chưa được khai thác. Có thể kể đến các danh thắng, bãi biển đẹp có tiềm năng phát triển mạnh loại hình du lịch biển, như: bãi biển Quy Nhơn, Ghềnh Ráng, Tân Thành, Vĩnh Hội, Trung Lương, Hải Giang, Đảo Yến, bãi tắm Hoàng Hậu, Quy Hòa, Bãi Dài, Tam Quan... với cảnh quan thiên nhiên hài hòa, đa dạng, bãi tắm đẹp, khá bằng phẳng. Các bãi tắm đẹp phân bố nhiều nhất là ở Quy Nhơn và các vùng phụ cận, rất thuận lợi cho việc quy hoạch và đầu tư xây dựng thành các cụm, tuyến du lịch biển tập trung, liên hoàn.

Không chỉ có các thắng cảnh, bãi biển đẹp, Bình Định còn có một số đảo nhỏ ven bờ cùng nhiều vũng, vịnh, đầm phá, gành rạn, cửa sông, cồn cát, rừng ngập mặn, rạn san hô cùng hệ sinh thủy hết sức phong phú và đa dạng. Các kiểu địa hình ven bờ kể trên, ngoài tác dụng làm

tăng thêm vẻ đẹp của cảnh quan, tăng tính hấp dẫn cho các bãi tắm, còn có thể khai thác để tổ chức nhiều loại hình du lịch hấp dẫn, như: tắm biển, lặn biển, trượt cát, thả diều, câu cá, thể thao dưới nước...

Cầu Thi Nại nằm trong TP. Quy Nhơn là cây cầu vượt biển dài nhất Việt Nam nối liền Khu Kinh tế Nhơn Hội và núi Phương Mai - nơi bảo tồn hệ sinh thái tương đối phong phú gồm: nhiều loại cây, động vật quý hiếm, đồi trượt cát bãi biển Nhơn Lý... Với tiềm năng này, Bình Định đã xây dựng và hình thành một số loại hình du lịch biển, như: du lịch tàu biển; du lịch nghỉ dưỡng kết hợp giải trí cuối tuần; du lịch thể thao và khám phá biển đảo tại đảo Nhơn Châu, các đảo ven biển, như: Hòn Ông Cờ, Hòn Khô, Hòn Đái...

Một lợi thế không nhỏ cho hoạt động du lịch tỉnh Bình Định là có vị trí địa lý và hành lang giao thông tương đối thuận lợi, liên hoàn bao gồm cả đường bộ, đường sắt, đường hàng không và đặc biệt là đường biển, vì có cảng Quy Nhơn - một trong những cảng biển lớn của cả nước.

Ngoài ra, Bình Định còn là một tỉnh giàu tiềm năng nhân văn, có bề dày lịch sử với hệ thống di tích lịch sử phong phú: quần thể di tích lịch sử thời Tây Sơn - Quang Trung; Đền tế trời đất Tây Sơn (khu du lịch tâm linh Ấn Sơn), hệ thống di tích lịch sử - văn hóa Chăm; các di tích lịch sử cách mạng, di tích danh nhân; các lễ hội truyền thống, như: lễ hội Đống Đa - Tây Sơn, lễ hội Cầu Ngư, lễ hội Chợ Gò, lễ hội Đua thuyền; các loại hình nghệ thuật truyền thống như: hát Bối, hát Bài chòi, chèo Bả trạo, võ thuật cổ truyền...

* TS, Trường Đại học Quy Nhơn

BẢNG 1: SỐ LƯỢNG KHÁCH DU LỊCH ĐẾN TỈNH BÌNH ĐỊNH QUA CÁC NĂM

Năm	Tổng số khách		Khách quốc tế		Khách nội địa	
	Lượt khách	Tăng so với năm trước (%)	Lượt khách	Tăng so với năm trước (%)	Lượt khách	Tăng so với năm trước (%)
2015	2.600.000	24,74	205.950	20,09	2.394.050	25,15
2016	3.200.000	23,07	265.000	28,67	2.935.000	22,60
2017	3.700.045	15,63	294.470	11,12	3.405.575	16,03
2018	4.092.340	10,60	286.463	8,30	3.805.877	10,80
2019	4.829.000	18,00	484.000	69,00	4.345.000	14,00

BẢNG 2: DOANH THU CỦA NGÀNH DU LỊCH TỈNH BÌNH ĐỊNH QUA CÁC NĂM

Đơn vị tính: Tỷ đồng

Năm	2015	2016	2017	2018	2019
Tổng doanh thu	1.037,5	1.450	2.134	3.300	6.000
Lưu trú	332	492	723,4	1.056	1.920
Ăn uống	425,4	512	845,6	1.353	2.460
Bán hàng và dịch vụ	166	152	233,7	363	660
Lữ hành và vận chuyển	114	294	331,3	528	960

BẢNG 3: LAO ĐỘNG TRONG LĨNH VỰC DU LỊCH TỈNH BÌNH ĐỊNH

Năm	Số lao động (Người)	Tăng so với năm trước (%)
2015	4.300	6,17
2016	5.156	19,9
2017	5.230	1,43
2018	6.670	27,5
2019	7.710	15,6

Nguồn: Sở Du lịch tỉnh Bình Định

Cùng với sự phát triển kinh tế - xã hội của cả nước, các dự án kinh tế - xã hội lớn của Tỉnh cũng được đầu tư phát triển: hải đăng cầu Xanh, cầu Thị Nại, đoạn đường Quy Nhơn - Sông Cầu, đèo và hầm đèo Cù Mông, Khu Kinh tế Nhơn Hội, Trung tâm quốc tế Khoa học và Giáo dục liên ngành Quy Nhơn...

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN

Với tiềm năng, lợi thế của địa phương, Bình Định xác định sẽ đưa du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng của Tỉnh. Thực tế cho thấy, phát triển du lịch đã góp phần không nhỏ cho sự phát triển kinh tế - xã hội của Tỉnh trong nhiều năm qua. Lượng khách du lịch đến Bình Định ngày càng tăng, cùng với đó là sự phát triển nhanh chóng các dịch vụ đi kèm... làm cho hoạt động du lịch trở nên sôi động.

Số liệu Bảng 1 cho thấy, số lượt khách du lịch đến tỉnh Bình Định luôn tăng đều qua các năm. Năm 2019, du lịch Bình Định đón 4.829.00 lượt khách, tăng 18% so với năm 2018. Lượt khách du lịch năm 2019 tăng cao là do các cơ sở lưu trú du lịch đã quan tâm đầu tư cơ sở vật chất kỹ thuật, nâng cao chất lượng dịch vụ phục vụ khách lưu trú, các hình thức du lịch được đa dạng hóa, hoạt động quảng bá du lịch mang lại hiệu quả... Tuy nhiên, lượt khách du lịch đến Bình Định chủ yếu là khách nội địa. Điều này cho thấy, Bình Định vẫn là điểm đến mới mẻ đối với du khách quốc tế. Tỉnh cần cố sự đầu tư lớn về cơ sở vật chất đáp ứng nhu cầu cao của khách nước ngoài và hoạt động quảng bá du lịch hiệu quả hơn nữa để thu hút lượng khách hàng tiềm năng này.

Theo số liệu của Sở Du lịch tỉnh Bình Định, giai đoạn 2015-2019, Bình Định đã thu hút được nhiều thành phần kinh tế, nhiều nhà đầu tư trong nước và quốc tế tham gia đầu tư phát triển du lịch. Số dự án lĩnh vực du lịch chiếm tỷ lệ cao nhất trong số các dự án đầu tư của tỉnh. Một số dự án trọng điểm đã hoàn thành, đi vào hoạt động, mang lại hiệu quả cao trong việc đẩy mạnh phát triển du lịch, như: Quần thể du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng, sân golf FLC Quy Nhơn... Hiện có 27 dự án đang triển khai thực hiện và 12 dự án đã hoàn thành hoặc hoàn thành từng phần được đưa vào hoạt động, như: Khu du lịch Cửa Biển, Khu du lịch Trung Lương, khu Resort Casa Marina...

Năm 2015, toàn Tỉnh có 5 khách sạn đạt tiêu chuẩn 4 sao, 1 khách sạn đạt tiêu chuẩn 3 sao, 16 khách sạn đạt tiêu chuẩn 2 sao, 80 khách sạn đạt tiêu chuẩn 1 sao và một số cơ sở lưu trú khác. Trong số các cơ sở lưu trú của Tỉnh, số cơ sở lưu trú có quy mô trung bình chiếm tỷ lệ cao. Cụ thể, trong năm 2015, số cơ

Đón du khách quốc tế
tại Cảng Quy Nhơn
(Bình Định)

sở có quy mô lớn hơn 100 buồng chiếm 14%; quy mô từ 20 đến 100 buồng chiếm 53%; quy mô nhỏ hơn 20 buồng chiếm 33%. Đến năm 2017, toàn Tỉnh có 156 khách sạn, tăng 4% so với năm 2016 với 3.972 phòng. Năm 2019 là 284 khách sạn với 6.875 phòng. Như vậy, để đáp ứng nhu cầu lưu trú của khách du lịch, các cơ sở lưu trú của Tỉnh đã không ngừng tăng nhanh (Sở Du lịch tỉnh Bình Định, 2019). Nhưng, đối với địa phương có nhiều tiềm năng phát triển du lịch như tỉnh Bình Định, hệ thống cơ sở lưu trú hiện có vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu cả về số lượng và chất lượng.

Việc khai thác tiềm năng phát triển du lịch đã đóng góp vào nguồn thu ngân sách, góp phần giải quyết các vấn đề kinh tế - xã hội của Tỉnh.

Theo số liệu Bảng 2, doanh thu của ngành du lịch tỉnh Bình Định tăng dần qua các năm. Đặc biệt, năm 2019 tăng hơn 2 lần so với năm 2017. Đây là tín hiệu vui cho mọi nỗ lực phát triển ngành kinh tế quan trọng của tỉnh. Tuy nhiên, doanh thu du lịch chủ yếu từ lưu trú và ăn uống. Năm 2018, doanh thu lưu trú chiếm 32%, ăn uống chiếm 41% tổng doanh thu; trong khi đó, bán hàng và dịch vụ khác chỉ chiếm 11%, vận chuyển và lữ hành chiếm 16%. Năm 2019, doanh thu từ ăn uống và lưu trú tiếp tục tăng, chiếm 73% tổng doanh thu của ngành du lịch; doanh thu từ bán hàng, lữ hành và vận chuyển có tăng, nhưng vẫn chiếm tỷ trọng nhỏ. Ngoài sự đóng góp cho ngân sách địa phương, phát triển du lịch còn góp phần giải

quyết tốt các vấn đề xã hội, tạo công ăn việc làm, tăng thu nhập cho người lao động.

Có thể thấy, ngành du lịch tỉnh Bình Định có bước phát triển đáng kể trong nhiều năm và đang trở thành ngành kinh tế quan trọng, góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế; giải quyết việc làm cho người lao động; mở rộng các mối quan hệ, hợp tác, làm thay đổi hình ảnh của Tỉnh với du khách trong nước và quốc tế. Tuy nhiên, sản phẩm du lịch vẫn còn nghèo nàn, dựa chủ yếu vào tự nhiên, chưa có sản phẩm đặc trưng; các dịch vụ du lịch đang trong tình trạng thiếu về số lượng, kém về chất lượng; hoạt động xúc tiến du lịch, quảng bá hình ảnh thiếu tính chuyên nghiệp, chưa đồng bộ, mang lại hiệu quả chưa cao; việc thu hút đầu tư dần giảm...

MỘT SỐ GIẢI PHÁP CẦN THỰC HIỆN

Một là, xây dựng Chiến lược phát triển du lịch tỉnh Bình Định

Mặc dù Bình Định xác định phát triển du lịch có trọng tâm, trọng điểm và bền vững, trong đó lấy du lịch biển làm mũi nhọn, du lịch văn hóa làm nền tảng phát triển sản phẩm đặc trưng mang thương hiệu, hình ảnh Quy Nhơn, nhưng cho đến nay, Tỉnh vẫn chưa xây dựng cho mình chiến lược phát triển du lịch. Trong quá trình phát triển, Tỉnh mới chỉ dừng lại ở việc vận dụng quan điểm chung trong chiến lược phát triển du lịch cả nước, căn cứ vào điều kiện thực tiễn của tỉnh để đưa ra những quan điểm chiến lược phát triển du lịch.

Chính vì vậy, thời gian tới, Chiến lược phát triển du lịch của tỉnh Bình Định cần được xây dựng dựa trên những phân tích, đánh giá, lựa chọn mang tính khoa học và phải phù hợp với thực tế tiềm năng, lợi thế, điều kiện văn hóa, xã hội của Tỉnh. Chiến lược phải thể hiện rõ các mục tiêu, các chính sách và những kế hoạch mang tính dài hạn. Việc đưa ra những mục tiêu, chính sách, kế hoạch này phải phù hợp với Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn

đến năm 2030 được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 2473/QĐ-TTg, ngày 30/12/2011 và phù hợp với điều kiện thực tiễn địa phương. Nghĩa là Chiến lược phát triển du lịch tỉnh Bình Định phải được xây dựng trên nguyên tắc thống nhất, ổn định, lâu dài và mang tính khả thi.

Để xây dựng được Chiến lược phát triển du lịch của Tỉnh đảm bảo các nguyên tắc trên, đòi hỏi phải có sự phối hợp chặt chẽ giữa các sở, ban, ngành có liên quan. Trước hết là phải có đội ngũ cán bộ giỏi, làm tốt từ khâu điều tra cơ bản tiềm năng, lợi thế, đánh giá thực trạng phát triển đến dự báo xu thế phát triển trong tương lai, tìm ra khó khăn và giải pháp khoa học. Đó là cơ sở để Chiến lược phát triển du lịch của tỉnh Bình Định thể hiện rõ mục tiêu, quan điểm phát triển, các giải pháp mang tính định hướng trong tầm nhìn dài hạn.

Hai là, về cơ chế huy động, sử dụng vốn

Để giải quyết nhu cầu đầu tư lớn, đảm bảo sự phát triển của ngành du lịch, Tỉnh cần xem xét một số giải pháp về vốn, như sau:

(i) *Về thu hút vốn trong nước.* Theo đó, ngân sách trung ương và ngân sách địa phương phải dành tỷ lệ thích đáng vốn đầu tư phát triển để đầu tư vào phát triển du lịch theo hướng đồng bộ, có trọng tâm, trọng điểm và phải có ưu tiên. Tập trung quy hoạch, đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch. Các lĩnh vực cần tập trung đầu tư: các công trình giao thông trọng điểm; hoàn thành xây dựng quy hoạch phát triển du lịch các huyện phía Bắc Tỉnh, Quy hoạch tổng thể Khu du lịch Quốc gia Phương Mai đến năm 2030; đầu tư chỉnh trang đô thị Quy Nhơn; xây dựng cầu tàu phục vụ du lịch; hoàn thành xây dựng tuyến phố đi bộ phục vụ du lịch trên đường Xuân Diệu...

Thực hiện xã hội hóa phát triển du lịch, khuyến khích các thành phần kinh tế tham gia hoạt động du lịch dưới nhiều hình thức khác nhau. Tiếp tục hoàn chỉnh cơ chế quản lý đầu tư, tạo môi trường thông thoáng về đầu tư phát triển du lịch, đơn giản hóa các thủ tục hành chính và phát triển các dịch vụ hỗ trợ đầu tư để thu hút các nhà đầu tư.

Tổ chức các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực du lịch, dịch vụ du lịch thành hiệp hội mạnh có

tính gắn kết cao. Trên cơ sở đó, Tỉnh sẽ có cơ chế, chính sách phù hợp cho các doanh nghiệp này hoạt động hiệu quả, làm nòng cốt kết nối và là đầu tàu kéo hệ thống các doanh nghiệp khác cùng phát triển.

Thực hiện cơ phần hóa doanh nghiệp nhà nước của Tỉnh thuộc lĩnh vực du lịch và dịch vụ du lịch... có thể bán cổ phần cho nhà đầu tư nước ngoài với tỷ lệ hợp lý. Cổ phần hóa doanh nghiệp nhà nước tạo điều kiện đa dạng hóa hình thức sở hữu, dẫn đến đa dạng hóa nguồn vốn đầu tư vào phát triển du lịch.

(ii) *Về thu hút vốn đầu tư nước ngoài.* Ngoài các nhà đầu tư trong nước, Bình Định nên ưu tiên thu hút các nhà đầu tư nước ngoài, đặc biệt là đầu tư các thương hiệu khách sạn nổi tiếng. Thu hút đầu tư, xây dựng mới một số tổ hợp khách sạn kết hợp với trung tâm thương mại, nghỉ dưỡng và tổ chức hội nghị, hội thảo, các khu vui chơi, giải trí.

Do đó, Tỉnh cần tạo môi trường đầu tư thuận lợi, thông thoáng, chủ động mời gọi các nhà đầu tư nước ngoài vào những dự án đã được quy hoạch thống nhất: tạo điều kiện thuận lợi về chính sách sử dụng đất, giá thuê đất, giải phóng mặt bằng, cải cách thủ tục hành chính... Phải xây dựng các dự án về phát triển các loại hình du lịch một cách cụ thể, chi tiết và đầy đủ để tranh thủ nguồn vốn ODA, vay các tổ chức tài chính quốc tế.

Bên cạnh đó, cần có chính sách thông thoáng, kêu gọi, khuyến khích người Việt Nam ở nước ngoài, đặc biệt là người dân của Tỉnh đang làm việc và sinh sống ở nước ngoài về đầu tư tại quê hương. Có thể đầu tư trực tiếp hoặc đại diện thông qua các tổ chức, cá nhân người thân ở quê nhà. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chính phủ (2014). *Nghị quyết số 92/NQ-CP, ngày 08/12/2014 về một số giải pháp đẩy mạnh phát triển du lịch Việt Nam trong thời kỳ mới*
2. UBND tỉnh Bình Định (2016). *Quyết định số 2140/QĐ-UBND, ngày 23/06/2016 về việc phê duyệt điều chỉnh, bổ sung Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh Bình Định đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*
3. UBND tỉnh Bình Định (2017). *Quyết định số 584/QĐ-UBND, ngày 01/03/2017 về việc ban hành Kế hoạch thực hiện Chương trình hành động của Tỉnh ủy thực hiện Nghị quyết Đại hội XII của Đảng và Nghị quyết Đại hội XIX Đảng bộ Tỉnh về phát triển khoa học và công nghệ tỉnh Bình Định giai đoạn 2016-2020*
4. Sở Du lịch tỉnh Bình Định (2015-2019). *Báo cáo phát triển du lịch các năm, từ 2015 đến 2019*
5. Đỗ Ngọc Mỹ (2017). *Nghiên cứu phát triển sản phẩm du lịch đặc trưng tỉnh Bình Định giai đoạn 2016-2020, Đề tài khoa học công nghệ cấp tỉnh, Bình Định*